

**ÖĞRENCİLERİN ÖĞRETİM ELEMANLARINI  
DEĞERLENDİRMESİ ARAŞTIRMASI: GAZİ  
ÜNİVERSİTESİ TİCARET VE TURİZM EĞİTİM  
FAKÜLTESİ ÖRNEĞİ**

**RESEARCH ON THE EVALUATION OF  
TEACHING STAFF BY STUDENTS: CASE STUDY AT  
GAZI UNIVERSITY FACULTY OF TRADE AND  
TOURISM EDUCATION**

**Mustafa YALÇINKAYA\***

**ÖZET**

Yükseköğretim kurumlarında öğretim elemanlarınca yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkinliği ve niteliğini belirlemede çeşitli denetim ve değerlendirme yöntemleri kullanılır. Bu yöntemlerden birisi de, dönem sonlarında öğrenciler tarafından doldurulan form aracılığı ile öğretim elemanlarının değerlendirilmesidir. Böyle bir yöntem aynı zamanda, yükseköğretim kurumları akreditasyonunun bir parçası olarak görülmektedir. Ancak, öğretim elemanının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi, öğretim elemanının etkinliğini belirlemede kullanılan en tartışmalı yöntemlerden birisidir. Bu araştırmada, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi'nde 2000-2001 öğretim yılı sonunda, öğretim elemanlarını değerlendirmek üzere öğrenciler tarafından doldurulan formda yer alan

---

\*Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi (Doç. Dr.)

maddelerin, bir öğretim elemanını değerlendirmede ne derece uygun olduğuna, hem öğrenciler hem de öğretim elemanları bakımından cevap aranmıştır. Ayrıca, öğretim elemanının öğrenci tarafından değerlendirilmesini öngören böyle bir yöntem hakkında öğretim elemanlarının görüşleri ayrı bir anket formuyla alınarak sonuçları değerlendirilmiştir.

**Anahtar Sözcükler:** Yüksek öğretim, akreditasyon, öğrenci değerlendirmeleri, öğretim, öğretim elemanı.

#### **ABSTRACT**

Quality and efficiency of educational activities at higher educational institution implemented by teaching staff are being evaluated by using various performance measurement methods. Asking students to evaluate teaching staffs at the end of term, by means of a questionnaire is one of the methods. This kind of method also is considered to be part of accreditation process of higher educational institutions. However, evaluation of teaching staffs by students, is one of the most debatable methods of determining efficiency of staffs. This study aims to explore the appropriateness of method from point of view of both students and teaching staff by questionnaires filled by students to evaluate their lecturers based on data obtained on students at Gazi University, Faculty of Trade and Tourism for 2000-2001 period. In addition to that, a questionnaire has been developed and applied to teaching staffs to determine their opinion on such methods of being evaluated by their students, and results have been analyzed.

**Key Words:** Higher education, accreditation, student ratings or student evaluations, teaching, instructor or lecturer or teaching staff.

#### **1. GİRİŞ**

Günümüz dünyasında ülkelerin gelişmesine en büyük katkıyı sağlayacak kurumların başında üniversiteler gelmektedir. Araştırmalar yoluyla bilgi ve teknoloji üreten ve bunu öğrencisine kazandıran üniversitelerin ulaşacağı kalite

boyutu çok önemli bir belirleyici olarak görülmektedir. Bir üniversitenin ulaşmış olduğu kalite düzeyinin belirlenmesi, denetim ve değerlendirme sürecinin etki alanına girmektedir. Bunun yanında, öğrenci, gireceği okulun kendisine iyi bir iş ve istikbal sağlayacağından emin olmak istemekte, iş piyasası da iş vereceği kişinin kaliteli bir okuldan mezun olmuş olmasını aramaktadır. Günümüzde bu durum, kalitenin hatırı sayılır bir kurum aracılığıyla tescili ve belgelendirilmesini gerektirecek kadar kurumsal boyutlara ulaşmıştır. Bu nedenle, artık gelişmiş ülkelerde öğrenci gireceği üniversitenin ya da programın, iş veren de alacağı elemanı mezun eden kurumun böyle bir kalite belgesine sahip olup olmadığını aramaktadır. Üniversite yönetimlerinden beklenen de, kurumlarını bu şekilde belgelendirilmiş bir kaliteye ulaştırmaktır.

Bu tür bir yönetim anlayışından beklenen, kalitenin yükseltilmesiyle müşterinin memnun edilmesidir. Klasik anlamda “standartlara uygunluk” biçiminde tanımlanan kalite, bugün “müşterilerin isteklerine uygunluk” olarak kabul edilmektedir. Eğitim kurumlarının müşterisi de öğrenciler, üst programlar ve iş piyasasıdır (Kavrakoglu, 1994: 55; Gupta, 1994: 65-66).

Yükseköğretim kurumlarının kalite düzeyinin ortaya konması ve kurumların müşterileri olan öğrenci ve iş piyasasının bundan haberdar edilmesi amacıyla günümüzde “akreditasyon” isimli yeni bir değerlendirme sistemi görülmektedir. Bu sistem aynı zamanda, yükseköğretim kurumlarının denetimi ve değerlendirilmesinde yeni bir alternatif olarak kabul edilmektedir.

Akreditasyon, kurum ya da programın amaçlarının yerine getirilme düzeyini, önceden belirlenen standartlara göre bir gönüllü ve resmi olmayan akredite ajansı ile belirli aralıklarla izleme sürecidir (Kells, 1988: 9). Bu sürece yön veren akredite ajansları ya da kuruluşlarının bir görevi de akredite edilen okul programlarının listelerini yayın yoluyla tanıtmaktır. Ülke çapında bir akredite kuruluşunca onaylanan listeye dahil olma, genellikle kurumsal kalitenin en anlamlı ve en muteber işareti olarak kabul edilir (Knowles, 1970: 235).

Akredite edilmeyen eğitim programlarından mezun olanların çalışma hayatında iş bulma şansları daha az olmaktadır (Korkut, 1990:15). Bu nedenle, öğrenci ve iş piyasasının yanı sıra, yükseköğretim kurumlarının yöneticileri akreditasyona gittikçe artan bir ilgi göstermektedirler (Perrin, 1995: 34).

1900'lü yılların başlarında ilk defa ABD'de ortaya konan akreditasyon sistemi daha sonra genellikle İngiltere gibi Anglosakson ülkelerde uygulanmaya başlanmıştır. Kıta Avrupası'nda önceleri benimsenmeyen yükseköğretimin akreditasyonu Avrupa Birliği ile birlikte Birlik ülkelerinin gündemine girmiş ve devlet denetimine seçenek olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (TÜBA-TÜBİTAK-TTGV, 1997:17).

Akreditasyon çalışmalarına YÖK tarafından Türkiye'de 1999'da pilot uygulamalar ile başlanmıştır. Üniversitelerde, öğretmen yetiştirmeyi üstlenen Eğitim Fakülteleri için "Türkiye'de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akredisyon" çalışması üretilerek bu alanda ilk adım atılmıştır.

Eğitim programlarının akredite edilmesinin bir ayağını da, eğitimin kalitesi ile öğretim elemanlarının başarılarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi oluşturmaktadır.

Öğrencilerin böyle bir yöntem ile almış oldukları dersler hakkındaki samimi düşüncelerini belirtmeleri, öğretim üyelerinin vermiş oldukları dersleri ve öğretim yöntemlerini geliştirmelerine yardımcı olmanın yanı sıra, idarecilerin öğretim üleriyle ilgili alınacak kararlarında yol gösterici unsurlardan biri olma görevini de görür (YÖK, 2000:1).

Diğer taraftan, öğretim elemanının öğrenci tarafından değerlendirilmesi, öğretim elemanının etkililiğini belirlemede kullanılan en tartışmalı yöntemlerden biri olmuştur (Coborn, 1984:1). Öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirmelerine verilen tepkilerin geçersiz olduğu, bu konuda yapılan pek çok araştırmanın sonuçlarında görülmektedir (Felder, 1995:1-2). Genel eğilim ise, öğrencilerin, öğretim elemanlarının ders vermelerindeki performanslarını

değerlendirebilecek düzeyde oldukları yolundadır (Yeşiltaş ve Öztürk, 2000:156).

Öğrenciler tarafından yapılan değerlendirmelerin asıl hedefinin öğretim elemanlarının ders verme konusundaki başarılarının artırılmasına yönelik olmasıdır. Öğrenci değerlendirmelerinin sonuçları okul yönetimince, öğretim elemanlarının işe alınması, işe devam edebilmesi, işten çıkarılması, bir üst statü ya da makama terfi ettirilmesi ve ödüllendirilmesi gibi konularda karar vermede kullanılabilmektedir. Öğrencilerin ders ya da dersi verecek öğretim elemanını seçerken bu sonuçlardan yararlanmaları da bu değerlendirmelerin diğer bir kullanım alanıdır (Öztürk, 1999:62-63). Pek çok ülkede bu konuda yapılan araştırmalara göre, öğrenci değerlendirmelerinin sonuçları öğretim elemanlarının eksikliklerinin tamamlanması ve kusurlu yönlerinin düzeltilmesi yoluyla öğretim kalitesini artırmaya yönelik olarak kullanılmaktadır (Ergün ve diğerleri, 1999:1).

Yukarıda sözü edilen Türkiye’de YÖK tarafından uygulanmaya başlanan Eğitim Fakültelerinin akreditasyonu çalışmalarında, “Her program için var olan öğretim elemanlarının sayı ve niteliği”, “Öğretim elemanlarının nitelikli eğitim ve öğretim becerilerine sahip olmaları ve program hedeflerine ulaşmak için çeşitlilik gösteren yöntemler kullanmaları” ve “Fakülte düzeyinde kalite güvence politikası ve uygulama yöntemlerinin olması” gibi standartların öğretimi ve öğretim elemanı performans değerlendirme formlarıyla kanıtlanması ve Eğitim Fakültesi tarafından hazırlanacak “Öz Değerlendirme Raporu Formatı”nda “Öğrencilerin dersleri ve öğretim elemanlarını değerlendirmelerine ilişkin sistematik veri derleme ve değerlendirme süreçlerinin” yazılı olarak yer alması gerekmektedir (Brittingham ve diğerleri., 1999: 2.14, 2.19, 2.44, 4.11).

Bu makalede, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi ve Mesleki Eğitim Fakültesi’nde 2000-2001 öğretim yılı sonunda uygulanan öğrencilerin öğretim elemanlarını değerlendirme formlarının, öğrenciler ve öğretim elemanları tarafından, bir

öğretim elemanını değerlendirmede ne derecede uygun olduğu ve bu tür bir değerlendirme yöntemi hakkında öğretim elemanlarının görüşlerinin alındığı araştırmanın sadece Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi ile ilgili sonuçları ele alınmıştır.

Araştırmanın problemi, öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesinde kullanılan formlar ile bu tür bir değerlendirme yönteminin öğretim elemanını değerlendirmedeki uygunluk düzeyinin bilinmemesidir.

## **2. ARAŞTIRMANIN AMACI**

Bu araştırmanın amacı, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi'nde 2000-2001 öğretim yılı sonunda öğrenciler tarafından doldurulan öğretim elemanını değerlendirme formu ile böyle bir değerlendirme yönteminin öğretim elemanını değerlendirmede ne derece uygun olduğunu ortaya koyarak, öğretim ya da öğretim elemanının öğrencilerce değerlendirilmesini de içine alan akreditasyon sisteminin yüksek öğretim kurumlarında daha yeterli düzeyde uygulanmasına katkıda bulunmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1- Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi tarafından geliştirilen öğretim elemanının öğrenciler tarafından değerlendirmesinde kullanılan formda yer alan maddeler bir öğretim elemanını değerlendirmede, öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından ne derece uygun bulunmaktadır?
- 2- Öğretim elemanının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi yöntemi ile ilgili olarak öne sürülen görüşlere öğretim elemanları ne derece katılmaktadır?

### **3. YÖNTEM**

Araştırma için geliştirilen anket, 2000-2001 öğretim yılı sonunda Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi öğrencileri ile bu öğretim yılında derse giren öğretim görevlileri ve öğretim üyelerine uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini olarak alınan öğrenci grubu, fakültede kayıtlı 1200 öğrenciden 2, 3 ve 4. sınıflar arasından yüzde 10 olarak tesadüfi yöntemle seçilmiştir. Böylelikle, 120 öğrenciye uygulanan anketlerin 114 tanesinden dönüş sağlanmıştır. Öğretim görevlileri ve öğretim üyeleri grubundan örneklem alınma yoluna gidilmeden bu fakültede görevli derse giren 40 öğretim elemanının tamamına uygulanmış ve 35 tanesinden cevap alınmıştır.

Araştırma için hazırlanan anketteki sorulara/maddelere denek gruplarının katılma tercihleri 5’li ölçekle “hiç”, “az”, “orta”, “çok” ve “pekçok” derecelerinde alınmıştır. Grupların seçenekler üzerindeki tercihlerinin değerleri aritmetik ortalama ile hesaplanmıştır. Ortalamaların 1.79’a kadar olan değerleri “hiç”, 1.80-2.59 arası “az”, 2.60-3.39 arası “orta”, 3.40-4.19 arası “çok” ve 4.20 ve üzeri “pekçok” derecesinin karşılığı olarak kabul edilmiştir. Öğretim elemanları ile öğrenci grupları arasındaki manidar fark olup olmadığı t testi ile .05 düzeyinde aranmıştır.

### **4. BULGULAR**

Araştırmada cevap aranan sorulara ilişkin olarak elde edilen bulgular ve sonuçları özet olarak aşağıda verilmiştir.

#### **4.1. Öğretim Elemanının Öğrencilerce Değerlendirilmesi İçin Geliştirilen Formda Yer Alan Maddelerin Öğretim Elemanları ve Öğrenciler Tarafından Bir Öğretim Elemanını Değerlendirmede Ne Derece Yeterli Bulunduğuna İlişkin Bulgular ve Sonuçları**

Tablo I’de verilen sonuçlara göre, değerlendirme formundaki maddeler arasında yer alan “Etkili anlatımıyla öğrencilerin derse katılımını sağlar. Md. 6” hususu, öğretim elemanlarınca aritmetik ortalama bakımından ( $\bar{x}=4.54$ ) en yüksek düzeyde ve “pekçok” derecede yeterli bulunmuştur. Öğrenciler tarafından en yüksek düzeyde ve “pekçok” derecede yeterli bulunan madde ise  $\bar{x}=4.74$ ’lük aritmetik ortalama ile “Dersin konusuna hakimdir. Md. 1” olmuştur. Öğretim elemanları tarafından en düşük derecede yeterli bulunan madde  $\bar{x}=3.59$ ’luk aritmetik ortalama ile “Dersin yapıldığı mekan araç-gereç kullanımına elverişlidir. Md. 29” olurken (Bu madde öğretim ortamını değerlendirmeye yöneliktir),  $\bar{x}=3.78$  aritmetik ortalamayla karşılanan “Öğrencilerin bilgi düzeylerini ölçme ve değerlendirmede adildir. Md. 10” maddesi öğrenciler tarafından “çok” derecede; fakat, en düşük düzeyde yeterli bulunan madde olmuştur. Tablo I’de yer alan maddeler tümüyle gözden geçirildiğinde, her iki grup tarafından da aritmetik ortalama bakımından “çok” derecenin altında yeterli görülen bir madde olmamıştır.

Formda yer alan maddelere, öğretim elemanı-öğrenci aritmetik ortalamaları arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığına ilişkin olarak bakıldığında, Tablo I’in son sütununda yer alan anlamlılık düzeyi (p) değerleri .05’den küçük olanlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuşlardır. Bunlar, 4, 5, 6, 8, 26 ve 27. maddelerin dışındaki maddelerdir.



**TABLO I**  
**Öğrenciler İçin Hazırlanan Öğretim Elemanlarını Değerlendirme Formuna**  
**Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Vermiş Oldukları Cevapların**  
**Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ile Cevap Ortalamaları**  
**Arasındaki Farkların Anlamlı Olup Olmadıklarına Dair t Testi Sonuçları**

| Md. NO | MADDELER                                                                  | Denek               | Kişi Sayısı N | Arit. Ort. $\bar{X}$ | Sdrt Sapm. Sd | t Değr. | Srbst. Derc. df | Anlm Düz. P |
|--------|---------------------------------------------------------------------------|---------------------|---------------|----------------------|---------------|---------|-----------------|-------------|
| 1      | Dersin konusuna hakimdir,                                                 | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,03<br>4,74         | 1,18<br>,44   | -5,347  | 147             | ,000*       |
| 2      | Dönem başında dersle ilgili plan yapar ve bu planı uygular.               | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,00<br>4,59         | 1,00<br>,51   | -4,623  | 147             | ,000*       |
| 3      | Dersi belli bir mantık çerçevesinde ve düzenli aşamalar halinde sunar.    | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,34<br>4,60         | ,97<br>,51    | -2,032  | 147             | ,044*       |
| 4      | Dersin akışını sağlayacak görsel araçlar kullanır/tahtayı etkin kullanır. | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,26<br>4,41         | ,95<br>,59    | -1,161  | 147             | ,248        |
| 5      | Anlatımı pekiştiren güncel örnek olaylara yer verir.                      | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,37<br>4,55         | ,97<br>,58    | -1,355  | 147             | ,177        |
| 6      | Etkili anlatımıyla öğrencilerin derse katılımını sağlar.                  | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,54<br>4,64         | ,89<br>,50    | -,825   | 147             | ,411        |
| 7      | Etkili bir konuşmacıdır.                                                  | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,03<br>4,54         | 1,10<br>,57   | -3,614  | 147             | ,000*       |
| 8      | Derse zamanında girer.                                                    | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,46<br>4,49         | 1,01<br>,68   | -,229   | 147             | ,819        |
| 9      | Öğrencinin dikkatini dağıtmayacak bir sürede derse bitirir.               | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,11<br>4,69         | ,99<br>,48    | -4,695  | 147             | ,000*       |
| 10     | Öğrencilerin bilgi düzeylerini ölçme ve değerlendirmede adildir.          | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 3,97<br>3,78         | 1,25<br>,46   | -5,806  | 147             | ,000*       |
| 11     | Ödev ve proje vererek dersin pekiştirilmesini sağlar.                     | Öğret. Ele. Öğrenci | 34<br>114     | 4,06<br>4,69         | 1,01<br>,48   | -5,057  | 146             | ,000*       |
| 12     | Öğrenciye yakın ve dostça davranır.                                       | Öğret. Ele. Öğrenci | 34<br>114     | 3,88<br>4,87         | ,95<br>,34    | -9,347  | 146             | ,000*       |
| 13     | Ders dışında görüşme saatleri vardır (Ders dışında kolayca ulaşılabilir). | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,11<br>4,71         | ,96<br>,54    | -4,640  | 147             | ,000*       |
| 14     | Dönem boyunca derse kendisi girmiştir.                                    | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,54<br>4,82         | ,89<br>,40    | -2,630  | 147             | ,009*       |
| 15     | Ders beklediğim bilgileri bana verdi (Öğrenmeyi umduğum bilgileri aldım). | Öğret. Ele. Öğrenci | 33<br>114     | 4,06<br>4,67         | 1,09<br>,49   | -4,572  | 145             | ,000*       |
| 16     | Snav yöntemi bilgimi adil olarak ölçmeye uygundur.                        | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,03<br>4,72         | 1,01<br>,45   | -5,691  | 147             | ,000*       |
| 17     | Snavlardaki soru sayısı bilgimi ölçmeye yeterlidir.                       | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 3,71<br>4,72         | 1,30<br>,45   | -7,043  | 147             | ,000*       |
| 18     | Snavlar derste işlenen konuların içeriğine uygundur.                      | Öğret. Ele. Öğrenci | 34<br>114     | 4,24<br>4,88         | ,99<br>,33    | -5,957  | 146             | ,000*       |
| 19     | Snavın zorluk derecesi yüksektir.                                         | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 3,20<br>3,89         | 1,18<br>1,12  | -3,159  | 147             | ,002*       |
| 20     | Önerilen ders kitapları derse kavramama yardımcı oldu.                    | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 4,06<br>4,47         | ,87<br>,65    | -3,032  | 147             | ,003*       |
| 21     | Verilen seminer, proje ve ödevler dersin ruhuna uygundur.                 | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 3,86<br>4,36         | 1,26<br>,85   | -2,698  | 147             | ,008*       |
| 22     | Bu ders diğer derslere oranla zordur.                                     | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 3,00<br>3,69         | 1,35<br>1,18  | -2,930  | 147             | ,004*       |
| 23     | Bu ders bu program için gereklidir.                                       | Öğret. Ele. Öğrenci | 34<br>114     | 3,41<br>4,36         | 1,33<br>,80   | -5,131  | 146             | ,000*       |
| 24     | Bu program için bu ders yükü uygundur.                                    | Öğret. Ele. Öğrenci | 35<br>114     | 3,26<br>4,13         | 1,36<br>,95   | -4,288  | 147             | ,000*       |

**TABLO I'İN DEVAMI**

| Md. NO | MADDELER                                                                                                                                                                                    | Denek                  | Kişi Sayısı N | Arit. Ortl. $\bar{X}$ | Sdrt Sapm. Sd | t Değr. | Srbst. Derc. df | Anlm Düz. P |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|---------------|-----------------------|---------------|---------|-----------------|-------------|
| 25     | Bu dersten beklediğim not (yuvarlak içine alınız).<br>1.10-20 puan 2.30-40 puan<br>3.50-60 puan 4.70-80 puan<br>5.90-100 puan<br>Öğrenciye bu sorunun sorulmasına ne derece katılıyorsunuz? | Öğret. Ele.<br>Öğrenci | 19<br>114     | 2,58<br>4,04          | 1,39<br>,89   | -6,091  | 131             | ,000*       |
| 26     | Derse devam durumum yüksektir.                                                                                                                                                              | Öğret. Ele.<br>Öğrenci | 33<br>114     | 3,85<br>3,99          | 1,20<br>1,08  | -,650   | 145             | ,517        |
| 27     | Genel olarak tüm derslere devam durumum yüksektir.                                                                                                                                          | Öğret. Ele.<br>Öğrenci | 32<br>114     | 3,66<br>4,03          | 1,23<br>1,02  | -1,733  | 144             | ,085        |
| 28     | Dersin yapıldığı mekan motive edicidir.                                                                                                                                                     | Öğret. Ele.<br>Öğrenci | 34<br>114     | 3,82<br>4,32          | 1,14<br>,92   | -2,595  | 146             | ,010*       |
| 29     | Dersin yapıldığı mekan araç-gereç kullanımına elverişlidir.                                                                                                                                 | Öğret. Ele.<br>Öğrenci | 34<br>114     | 3,59<br>4,30          | 1,33<br>,94   | -3,492  | 146             | ,001*       |
| 30     | Dersin yapıldığı mekan ders dinlemeye elverişlidir.                                                                                                                                         | Öğret. Ele.<br>Öğrenci | 34<br>114     | 3,91<br>4,32          | 1,22<br>,88   | -2,191  | 146             | ,030*       |

\* p &lt; 05

#### 4.2. Öğretim Elemanlarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi Yöntemi ile İlgili Olarak, Öne Sürülen Görüşlere Öğretim Elemanlarının Ne Derece Katıldıklarına İlişkin Bulgular ve Sonuçları

Tablo II incelendiğinde en düşük ortalama  $\bar{X}$  = 2.26 ile “Öğretim elemanının gelişmesine katkıda bulunacak destekler yeterince sağlanmadan öğretim elemanının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ne derece katılıyorsunuz? Md. 10” ve “Öğretim elemanını değerlendirme formu sonuçlarının öğretim elemanı üzerinde bir baskı aracı olma amacıyla kullanılmasına ne derece katılıyorsunuz? Md. 23” maddelerine ilişkin olup; buna karşılık en yüksek ortalama  $\bar{X}$  = 4.20 ile 24. sırada yer alan “Öğretim elemanlarını değerlendirme formu sonuçlarının öğretim elemanının kendini gözden geçirmesi amacına yönelik kullanılmasına ne derece katılıyorsunuz?” maddesine aittir.

**TABLO II**  
**Öğretim Elemanlarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi**  
**Yöntemine Öğretim Elemanlarının Verdikleri Cevapların Aritmetik**  
**Ortalamaları ile Standart Sapmaları**

| Md. No | Maddeler                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Kişi Sayısı N | Aritmetik Ortalama $\bar{X}$ | Standart Sapma Sd |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------------------------------|-------------------|
| 1      | Öğrencinin, öğretim elemanını değerlendirmesi yerine genel olarak eğitimi değerlendirmesi görüşüne ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                                  | 35            | 2,97                         | 1,27              |
| 2      | Öğretim elemanının öğrenciler tarafından değerlendirme formunun öğrenciler tarafından objektif olarak cevaplanacağına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                               | 35            | 2,49                         | ,98               |
| 3      | Fakültенizde henüz yeni uygulanan böyle bir değerlendirme bakımından öğrencilerin yeterli olgunluk düzeyine sahip olduklarına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                       | 35            | 2,89                         | ,90               |
| 4      | “Yüksek nitelikli öğrenci çıkışı (mezuniyeti) için yüksek nitelikli öğrenci girdisi olması gerektiği” yargısına göre, girdi olarak bu niteliğe sahip olmayan bir öğrencinin öğretim elemanını değerlendirmesine ne derece katılıyorsunuz?                                                     | 35            | 2,71                         | 1,05              |
| 5      | Öğretim elemanının girdiği dersin, diğer bazı derslere göre kapsamındaki konularının fazlalığı nedeniyle zor olması sonucunda öğrencilerin düşük not almaları karşısında bu derslerin öğretim elemanının öğrenciler tarafından gerçekçi olarak değerlendirileceğine ne derece katılıyorsunuz? | 35            | 2,54                         | 1,15              |
| 6      | Öğrencilerin sadece bir derslerine giren bir öğretim elemanının yeterince tanınıp değerlendirileceğine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                              | 35            | 2,94                         | 1,08              |
| 7      | Öğretim elemanı değerlendirme formunda yer alan maddelerin tamamının kalabalık sınıflarda öğretim elemanının yerine getirilebileceğine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                              | 34            | 2,50                         | 1,08              |
| 8      | Kalabalık sınıflarda bulunan öğrencilerin öğretim elemanını gerçekçi olarak değerlendirilebileceklerine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                             | 34            | 2,53                         | 1,02              |
| 9      | Mecburen girmesi gereken ders saatinin çok üzerinde bir ders yükü/çeşitliliği ile derse giren bir öğretim elemanının yukarıda yer alan maddelere göre değerlendirilmesine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                           | 35            | 2,77                         | 1,17              |
| 10     | Öğretim elemanının gelişmesine katkıda bulunacak destekler yeterince sağlanmadan öğretim elemanının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                       | 35            | 2,26                         | 1,20              |
| 11     | Öğrencinin öğretim elemanını değerlendirmesi bir ABD programı kalitesi düzeyinin sadece bir parçası olduğuna göre böyle bir değerlendirmenin yararlı olacağına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                      | 35            | 3,29                         | 1,15              |
| 12     | Kolay sınav yapıp bol not veren öğretim elemanının öğrenci değerlendirmesinde yüksek not alacağına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                                  | 35            | 3,74                         | 1,20              |
| 13     | Öğrencilerce yapılacak öğretim elemanı değerlendirmesi sonucunda öğrenciden yüksek not almak endişesiyle öğrenciler nazarında sevilme yarışmasına dönüşmesine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                       | 34            | 3,21                         | 1,23              |
| 14     | Öğretim elemanının öğrenci tarafından değerlendirilmesinin eğitim/öğretim programının kalitesini yükselteceğine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                     | 34            | 3,38                         | 1,10              |
| 15     | “Öğrencilerin öğretim elemanını değerlendirmesi sonucunda yüksek not alan öğretim elemanının düşük not alan öğretim elemanına göre öğrencilerini çok iyi yetiştirmiştir” görüşüne ne derece katılıyorsunuz?                                                                                   | 35            | 2,71                         | 1,20              |
| 16     | “İyi öğretim elemanının değerinin öğrenciler tarafından ancak mezun olduktan bir süre sonra anlaşılacağı” görüşüne ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                  | 34            | 3,85                         | 1,18              |
| 17     | “Değeri mezuniyetten sonra anlaşılacak” olan bir öğretim elemanının önceden öğrenci tarafından değerlendirilmesine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                  | 34            | 2,82                         | 1,27              |
| 18     | Öğrencinin öğretim elemanını değerlendirme formlarında öğrencinin genel not ortalamasının bulunması gerektiğine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                     | 32            | 2,88                         | 1,13              |
| 19     | Öğrencinin öğretim elemanını değerlendirme formlarında öğrencinin devamsızlık durumunun bulunması gerektiğine ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                                       | 35            | 3,49                         | 1,40              |
| 20     | Öğretim elemanını değerlendirme formu sonuçlarının öğretim elemanının atanma/yükselme kriterlerinde yer alması amacına yönelik kullanılmasına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                       | 34            | 2,82                         | 1,49              |
| 21     | Öğretim elemanını değerlendirme formu sonuçlarının öğretim elemanının sicil notunun değerlendirilmesi amacına yönelik kullanılmasına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                                | 35            | 2,80                         | 1,53              |

**TABLO II’NİN DEVAMI**

| Md. No | Maddeler                                                                                                                                                                                                   | Kişi Sayısı N | Aritmetik Ortalama $\bar{X}$ | Standart Sapma Sd |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------------------------------|-------------------|
| 22     | Öğretim elemanını değerlendirme formu sonuçlarının öğretim elemanlarıyla ilgili alınacak kararlarda yol gösterici unsurlardan bir tanesi olma amacına yönelik kullanılmasına ne derece katılıyorsunuz?     | 35            | 3,57                         | 1,14              |
| 23     | Öğretim elemanını değerlendirme formu sonuçlarının öğretim elemanı üzerinde bir baskı aracı olma amacıyla kullanılmasına ne derece katılıyorsunuz?                                                         | 35            | 2,26                         | 1,27              |
| 24     | Öğretim elemanlarını değerlendirme formu sonuçlarının öğretim elemanının kendini gözden geçirmesi amacına yönelik kullanılmasına ne derece katılıyorsunuz?                                                 | 35            | 4,20                         | ,96               |
| 25     | Değerlendirme sonuçlarının öğretim elemanının ismi de verilerek açık olarak duyurulmasına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                        | 32            | 3,23                         | 1,35              |
| 26     | Yukarıda yer alan soruların öğrencilere de sorulmasına ne derece katılıyorsunuz?                                                                                                                           | 34            | 3,09                         | 1,22              |
| 27     | Değerlendirilen bir kişi olarak değerlendirme maddelerinin tüm öğretim elemanlarının görüşleri alınarak geliştirilmesine ne derece katılıyorsunuz?                                                         | 35            | 4,03                         | 1,07              |
| 28     | Öğretim elemanının kendisini hangi hususlarda değerlendireceğini bilmesi bakımından, öğrencinin öğretim elemanını değerlendirme formunun önceden öğretim elemanına tanıtılmasına ne derece katılıyorsunuz? | 35            | 3,94                         | 1,00              |

Öğretim elemanları Tablo II’de yer alan görüşlerden 2, 5, 7, 8, 10 ve 23. maddelerde olanlara aritmetik ortalama olarak “az”; 1, 3, 4, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 25 ve 26. maddelere “orta”, 12, 16, 22, 27 ve 28. maddelere “çok” ve 24. maddeye “pekçok” derecede katılmışlardır. Öğretim elemanlarının “hiç” derecesinde katılmadıkları madde olmamıştır.

## 5. ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre, öğretim elemanları ve öğrencilerin “Öğretim Elemanının Öğrenciler Tarafından Değerlendirmesi Formu” ve öğretim elemanlarının “Öğretim Elemanlarının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi Yöntemi”ne ilişkin görüşlerine dayalı öneriler şunlardır:

1. Öğretim elemanının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ilişkin formlar öğretim elemanlarının görüşleri alınarak geliştirilmelidir. Bu formlar öğretim elemanına önceden tanıtılmalıdır.
2. Yükseköğretim Kurumlarında uygulanan formlar ortak hale getirilmeli, en azından ortak maddelerin bulunduğu bölümler olmalıdır.

3. Öğretim elemanını değerlendirme formu sonuçları daha çok öğretim elemanının kendini gözden geçirmesi amacına yönelik olarak kullanılmalıdır.
4. Akademik akreditasyondan sonra mesleki akreditasyon kurumsallaşmaya ve Milli Eğitim Bakanlığı mezun kalitesine yönelik seçme sınavlarıyla öğretmen alımı yapmaya kadar öğretim elemanlarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesine ilişkin sonuçlar, onların atama ve yükseltilmesine yönelik olarak kullanılmamalıdır.
5. Öğrencinin öğretim elemanını değerlendirme formlarında öğrencinin devamsızlık durumu da yer almalıdır.

#### KAYNAKÇA

BRITTINGHAM Barbara, Margaret Sands, Suzan Erbaş, Yüksel Kavak, Leman Tarhan, Alipaşa Ayas, Ülker V. Osam, Vedat Özsoy, Seyhun Topbaş, Dilek Ardaç, Yusuf Badavan, Paşa T. Cephe, Ahmet Ok, Turan Peker ve Leyla Tarcanoğlu, (1999) **Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon**, Öğretmen Eğitimi Dizisi, YÖK Yayını, Ankara.

COBURN Louisa, (1984) “Student Evaluation of Teacher Performance”, (ERIC Document Reproduction Service No: ED 289 887).

ERGÜN Mustafa, Tayyip Duman, Remzi Y. Kıncal ve Sebahattin Arıbaş, (1999) “İdeal Bir Öğretim Elemanının Özellikleri”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:3, Afyon.

FELDER Richard M., (1995) “What Do They Know Anyway”, 05.06.2001 (de indirildi) World Wide Web’den: <http://www.indiana.edu/~teaching/felder.html>.

GUPTA Sushil K., (1994) “Quality Improvement in Teaching”, **Total Quality in Higher Education**, St. Lucie Press, Florida.

KAVRAKOĞLU İbrahim, (1994) **Toplam Kalite Yönetimi**, Kal-Der Yayınları, İstanbul.

- KELLES H.R., (1988) **Self-Study Processes**, American Council on Education Macmillan Publishing Company, New York.
- KNOWLES Asa S., (1970) **Handbook of College and University Administration**, Mc Graw-Hill Book Company, New York.
- KORKUT Hüseyin, (1990) **Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere Üniversiteleri**, Yükseköğretim Kurulu Matbaası, Ankara.
- ÖZTÜRK Yüksel, (1999) “Öğretim Elemanlarının Ders Vermelerinin Değerlendirilmesinin Kamu Üniversitelerinde Uygulanabilirliği”, **Milli Eğitim**, Sayı: 141, Ankara.
- PERRİN Kenneth L., (1995) “Accreditation: A Personal Odyssey”, **Educational Record**, Sayı: Winter.
- TÜBA-TÜBİTAK-TTGV, (1997) “Bilim-Teknoloji-Sanayi Tartışmaları Platformu Avrupa Birliği’nin Bilim-Teknoloji-Mühendislik Alanlarına İlişkin Akreditasyon Kurumları Çalışma Grubu Yükseköğretimde Kalite Yönetimi Alt Grubu Çalışma Raporu”, Ankara.
- YEŞİLTAS Mehmet ve Yüksel Öztürk, (2000) “Öğretim Elemanlarının Ders Vermelerindeki Başarılarının Değerlendirilmesi Sisteminin Türk Kamu Üniversitelerinde Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:19, Ankara.
- YÖK, (2000) **Öğrencilerinin Eğitimi Değerlendirmesi**, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.